

SEMIOTIK YONDASHUV DOIRASIDA LINGVOKULTUROLOGIK TADQIQOTLARNING ASOSIY YO‘NALISHLARI

Muinova Gulchekhira Majidovna

Marg‘ilon turizm va madaniy meros texnikumi Ingliz tili fani o‘qituvchisi

Annotatsiya: Maqolada til va madaniyatga semiotik yondashuvga asoslangan lingvokulturologik tadqiqot metodologiyasi taklif etiladi. Muallif madaniyat va muloqotning lingvistik jihatlarini o‘rganishga semiotik yondashuvni taqdim etadi.

Kalit so‘zlar: lingvokulturologik, ekvivalent, artefaktlar, semiotik, lingvistik semantika, nutq semantikasi, denotativ, paradigma, etno-lingvistik semantika, algoritm, derivatsiya, metaforalar, frazeologik birikmalar.

So‘nggi paytlarda tilni uning madaniyat bilan o‘zaro ta‘siri nuqtai nazaridan o‘rganish juda dolzarb bo‘lib qoldi. Bizningcha, lingvokulturologik yo‘nalishning rivojlanishi madaniyat hodisasini dunyoda shaxs va jamiyat mavjudligining o‘ziga xos shakli sifatida tushunishga intilish bilan belgilanadi. Shu bilan birga, hozirgacha falsafiy xususiyatga ega bo‘lgan faktlarni tushunishning ilmiy mohiyatini alohida ta‘kidlash kerak. Ilmiy yondashuv madaniyatni, bir tomondan, jamiyat uchun foydali bo‘lgan ma‘lum miqdordagi ma‘lumotlarni to‘playdigan, ikkinchi tomondan, ushbu ma‘lumotlarni olish va qondirish uchun vosita sifatida namoyon bo‘ladigan semiotik tizim sifatida tushunishda o‘zini namoyon qildi. unda jamiyatning o‘zi.

Madaniyatshunoslikda madaniyatning tabiatiga semiotik qarash uni til kabi belgilar tizimi sifatida ko‘rib chiqishga imkon beradigan xususiyatlarni takomillashtirishga olib keladi. Bunda madaniyat va til ekvivalent darajaga keltiriladi, bunda keng ma‘noda madaniyat mazmun, til esa shu mazmunning mavjudlik shakli sifatida tushuniladi.

Tilshunoslikka kelsak, uning lingvokulturologiyaga murojaat qilishi olimlarning madaniyatni ifodalash missiyasida tilni yaxshiroq tushunishga intilishi bilan bog‘liq. Shu bilan birga, muhim vazifa til yordamida qanday madaniyat *faktlari* ifodalanganligini emas (bu faqat amaliy lingvokulturologiya sohasi), balki til madaniyatni ifodalash uchun qanday *yo‘llar bilan rivojlanishini aniqlashdir*. Shu nuqtai nazardan qaraganda, lingvokulturologiya tabiiy ravishda tilning ham, madaniyatning ham tabiatiga semiotik qarashga yo‘naltiriladi.

Semiotika nuqtai nazaridan madaniyat - bu insoniyatning odamlar aytgani va qilayotgan ishlarini adekvat talqin qilish uchun ishlab chiqadigan ma‘lum bir bilim (ma‘lumot) miqdori. Shu bilan birga, bu ma‘lumot ushbu talqinning muayyan shakllari va modellarini ifodalovchi artefaktlarda namoyon bo‘ladi. Artefaktlar yig‘indisi belgi tizimini tashkil qiladi, uning faoliyati madaniyat doirasida va undan tashqarida ma‘lumot almashishga olib keladi. Lingvokulturologik tadqiqotlarga kelsak, ular uchun semiotik yondashuv doirasida, bir tomondan, bu ma‘lumot nima ekanligini, ya‘ni jamiyatning dunyo bilan aloqa qilish modellarini tushunish muhim bo‘ladi. bu axborot qanday amalga oshishi, ya‘ni u mustahkamlanadi va jamiyat a‘zolari tomonidan uzatish va qabul qilish qobiliyatiga

ega bo'ladi. Bundan tashqari, lingvokulturologiya ushbu ma'lumotlarning qanday aylanishini, ya'ni jamiyat ichida saqlanishi va uzatilishini tushunishga intiladi.

Madaniyat va til o'rtasidagi aloqalarni o'rganishda tilning madaniyatning tasvirlangan jihatlarida aniq namoyon bo'ladigan jihatlari eng muhimi bo'ladi. Ular, bir tomondan, tilda mikrotizim sifatida, ya'ni til paydo bo'lgan joyda, bir tomondan, semiotik kod (*til*), ikkinchi tomondan, nutq tizimi (*parol*) sifatida namoyon bo'ladi. Boshqa tomondan, madaniyat va til o'rtasidagi semiotik munosabat til makrotizimida, ya'ni til o'zining funksional mohiyatida idioma (*langage*) sifatida namoyon bo'ladigan sohada namoyon bo'ladi.

- Madaniyatning tilning (tilning) semiotik kodi bilan aloqasi jamiyatning dunyo haqidagi kontseptual va hissiy-baholovchi tasavvurlarini qamrab oladigan, saqlaydigan va uzatadigan *til* tizimining paradigmatic va sintagmatik tuzilishidan madaniyat tomonidan foydalanishdan iborat.

- Madaniyatning nutq bilan aloqasi (*parol*) jamiyat a'zolari o'rtasidagi nutq aloqasi orqali madaniy ma'lumotlarning real timsoli faktlarida topiladi.

- Madaniyatning idioma (til) bilan bog'liqligi *idiomaning* o'ziga xos pastki tillarning murakkab tizimi sifatida ichki tabaqalanishining o'ziga xos xususiyatlarida, shuningdek, ushbu idiomaning jamiyat tomonidan o'zining lingvistik va tilshunoslik uchun ishlatiladigan boshqa idiomalar bilan aloqasida uchraydi. madaniy maqsadlar.

Til va madaniyat o'rtasidagi tavsiflangan munosabatlar doirasida lingvokulturologik tadqiqotlarning asosiy yo'nalishlari quyidagilardan iborat:

madaniyat Til	jamoat foydasi ma'lumot	Yo'llar majburiyat oladi ma'lumot	Yo'llar saqlash va axborot uzatish
semiotik kod TILI	Til semantika	Til nominatsiya	Til paradigmalar
nutq tizimi SHARTLIK	nutq semantika	Algoritmlar yaratish matn	nutq aloqa
ijtimoiy idioma TILI	Etnolingvistik semantika	Tuzilishi etno-til	Funktsiyali idiomalar

Birinchi yo'nalishni ijtimoiy foydali ma'lumotlarning tilda, xuddi semiotik kodda qayd etilgan qismini o'rganish bilan bog'laymiz. U *lingvistik semantika* bo'yicha tadqiqotlarda taqdim etilgan va inson tomonidan dunyoni tushunish, uning bu dunyoga yo'nalishi uchun til tomonidan ishlab chiqilgan usullarni aniqlashtirishga qaratilgan. Bu yo'nalish leksik belgilar, grammatik kategoriyalar, leksik va grammatik tuzilmalarning ma'nolarini o'rganadi. Lingvokulturologik jihatdan eng qiziq narsa bu dunyo ob'ektlarini ma'lum bir madaniyatda rivojlangan g'oyalar bo'yicha tasniflaydigan konseptual tuzilmalar

elementlarini ifodalovchi, shuningdek, grammatik ma'nolarni o'rganishdir. turli madaniyatlarda o'ziga xos tarzda ishlab chiqilgan eng umumiy kontseptual kategoriyalar.

Ikkinchi yo'nalish til *nominatsiyasi*, ya'ni tilning lingvistik belgilar yordamida insonning dunyo haqidagi bilimlarini mustahkamlash qobiliyati bilan bog'liq. Bu belgilar, xususan, ob'ektlarni, shuningdek, ushbu ob'ektlarga nisbatan jamiyat tomonidan ishlab chiqilgan tushunchalarni belgilash uchun xizmat qiladi. Bu yo'nalish, xususan, yangi ob'ektlarni belgilashda dunyo va boshqa til belgilari (lingvistik belgilarning motivatsiyasi, derivatsiya, kompozitsiya, qarz olish va boshqalar) haqidagi mavjud bilimlardan foydalanish masalalarini o'rganish bilan bog'liq. Bu so'zning ichki shakli deb ataladigan savollar. Lingvokulturologiya nuqtai nazaridan, lisoniy belgilarning metaforik va boshqa usullarda shakllanishiga asos bo'lgan assotsiatsiya va analogiyalarni o'rganish qiziqarli bo'ladi. Bu yerda onimlar (to'g'ri nomlar) va appellativ onimlar (to'g'ri nomlar asosida umumiy otlar yasash) sohasidagi tadqiqotlar ham qiziq. Bu, shuningdek, til belgilarini qurishning strukturaviy modellarini o'rganishni, shuningdek, belgining juda tovushli shaklini, grafikasini va imlosini o'rganishni o'z ichiga oladi. E'tibor bering, bu erda Sapir-Uorf gipotezasiga katta e'tibor qaratilgan, unga ko'ra dunyo g'oyasi ma'lum darajada ma'lum bir jamiyatda qo'llaniladigan tilning rasmiy va mazmuni bilan bog'liq.

Uchinchi yo'nalish til yordamida, ya'ni semiotik kod, madaniy ma'lumotlarning qanday saqlanishi va uzatilishini o'rganish bilan bog'liq. Bu erda asosiy narsa *til paradigmalarini*, ya'ni leksik-semantik (leksik shakllar sohasida) va funksional-semantik (grammatik kategoriyalar sohasida) tuzilmalarni qurishni o'rganishdir. Til birliklarining mazmuni haqidagi ma'lumotlar alohida belgilarda emas, balki leksik va grammatik sohalarda saqlanadi va faqat bu sohalarning ishlashi ma'lum ma'lumotlarni beradi. Demak, so'zning belgi ma'nosi ma'lum bir tilning leksik-semantik munosabatlarining ma'lum tizimi orqali aniqlanadi. O'z navbatida, kategorik ma'no, qoida tariqasida, biron bir morfema bilan emas, balki bir vaqtning o'zida tilning morfologik, sintaktik va leksik vositalari majmui orqali ifodalanadi. Lingvokulturologiya taraqqiyotining hozirgi bosqichida, bizningcha, funksional grammatika sohasidagi tadqiqotlar dolzarb bo'lib bormoqda.

To'rtinchi yo'nalish nutq tizimining tuzilishi va faoliyati bilan bog'liq. Ma'lumki, nutq tizimi o'ziga xos semantika va nominativ xususiyatlarga ega bo'lib, ular tilshunoslikdan farq qiladi, shuningdek, elementlarni tashkil qilishning o'ziga xos tuzilishi. Nutq tizimida belgilar semantikasi - *nutq semantikasi* denotativ, belgili va konnotativ ma'nolar darajasida, ya'ni o'ziga xos xususiyatlarga qarab lisoniy ma'no ustiga qo'yilgan ma'no navlari darajasida amalga oshiriladi. Belgilangan ob'ektlar (referentlar), ma'lum bir nutq holatiga kiritilgan kontseptual mazmunga, so'zlovchining nutq paytidagi ifodali niyatlaridan. Bu erda hissiy va baholovchi qoplamalar ayniqsa muhim hisoblanadi. Dunyo ob'ektlari va hodisalariga nisbatan ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lgan his-tuyg'ular va baholashlar ularda namoyon bo'ladi. Nutq figuralari turli xil his-tuyg'ular va baholashlar uchun katta idishga aylanadi: metaforalar, taqqoslashlar, frazeologik birliklar va boshqalar. Lingvokulturologiya doirasida ona tilida so'zlashuvchilardan voqelik ob'ektlari to'g'risida qo'shimcha ma'lumotlar to'plami bo'lgan fon bilimlari deb ataladigan narsaga katta qiziqish bildiriladi. Ushbu ma'lumotlarning mavjudligi ma'ruzachilarning ma'lum darajadagi

madaniy malakasini ko'rsatadi. So'nggi paytlarda tegishli madaniyatda ma'lum bo'lgan belgilar bilan o'zaro bog'liqlik berilgan leksik birliklarning ramziy foni qanday talqin qilinishiga katta e'tibor qaratilmoqda. Bundan tashqari, o'zlari madaniy belgilarga aylangan bunday so'zlarning nutqda ishlashini o'rganish qiziqarli bo'ladi. Boshqacha qilib aytganda, biz nutq belgilarining boshqa semiotik tizim elementlariga - madaniyat tomonidan ijtimoiy jihatdan konsentratsiyalash, belgilash va uzatishning qo'shimcha vositasi sifatida yaratilgan madaniy belgilar tizimiga tegishli ma'lumotlarni etkazish qobiliyatini o'rganish haqida bormoqda. foydali ma'lumotlar.

Beshinchi yo'nalish nutq tizimida ijtimoiy foydali ma'lumotlarni fiksatsiya qilish xususiyatlarini o'rganish bilan bog'liq. Madaniyat bilan bog'liq ko'plab matn birliklari va matn ma'nolari nutqda mustahkamlanadi. Ushbu yo'nalish doirasida funktsional stilistika masalalari, ya'ni og'zaki va yozma nutq, kundalik va rasmiy muloqot, adabiy-badiiy ish, ilmiy, biznes yoki publitsistik bayonotlar darajasida *matn yaratish algoritmlari o'rganiladi*. reklama, texnik matn va boshqalar. Zamonaviy lingvokulturologiya uchun eng qiziqarlisi nutq janrlari masalalari bo'lib, unda nutq asarini qurish va ularni tegishli til materiali bilan to'ldirish qonuniyatlari so'zning mavzusi va shartlariga qarab belgilanadi. Bu erda muhim o'rinni og'zaki muloqot ishtirokchilarining xulq-atvori masalalari egallaydi, muloqot ishtirokchilari uchun ularning xatti-harakatlari, bilimlari va niyatlari qoidalari bilan bog'liq bo'lgan madaniy ma'lumotlarning bir qismini belgilaydi. Boshqacha aytganda, bu yo'nalishda lingvokulturologiya matn qanday yaratilganligi, matnni yaratish va iste'mol qilishda ishtirokchilar o'zini qanday tutishini o'rganadi.

Oltinchi yo'nalish jamiyatda madaniy ma'lumotlarni uzatish bilan bog'liq. Bu *nutqiy muloqot sohasi*, u yoki bu muloqot an'analari, madaniyatning milliy xususiyati va aloqa vositalarining rivojlanish darajasi bilan ushbu an'ananing shartliligi. Nutq xulq-atvorining milliy xususiyatiga kelsak, u muloqot ishtirokchilarining tegishli faollik darajasida, ularning ifodalilikka intilishida, an'anaviy yoki o'ziga xos nutq shakllaridan foydalanishga intilishida, har safar o'zlarining tegishlilikini ta'kidlash istagida namoyon bo'ladi. ma'lum bir madaniyat, ma'lum bir ijtimoiy doiraga. Madaniy tilshunoslik, ayniqsa, urf-odatlariga aylangan madaniy axborotni uzatishning bunday usullariga qiziqadi. Og'zaki va yozma an'analar bilan bog'liq bo'lgan nutq odob-axloqi yotoqxonaning ijtimoiy tuzilishi va qoidalari bilan bog'liq juda katta miqdordagi madaniy ma'lumotlarni etkazadi. Madaniy ma'lumotlarni uzatishning maxsus shakllari bu erda suhbatning nutq me'yorlari (kirish, davom ettirish va suhbatni tugatish), murojaat shakllari, undovlar, tabular, evfemizatsiya va boshqalardir. Zamonaviy lingvokulturologiya zamonaviy aloqa vositalaridan foydalangan holda muloqot xususiyatlariga katta e'tibor beradi. : kino va televidenie matbuoti, reklama, kompyuter texnologiyalari, graffiti.

Ettinchi yo'nalish tilda idioma sifatida mavjud bo'lgan madaniy ma'lumotlarning miqdori bilan bog'liq. Bu shuni anglatadiki, madaniyat nuqtai nazaridan individual ijtimoiy shakllanishlar etnik guruhlariga aylanadi, ular tarkibida dunyoning maxsus milliy manzarasi tarixan shakllanadi va bu etnik guruhning tili dunyoning ushbu manzarasi haqidagi ma'lumotlarni o'zlashtiradi, ya'ni, u xalqning tarixiy tajribasi bilan ishlab chiqilgan voqelikni aks ettiradi va mustahkamlaydi, mavhum tushunchalar va boshqalar. Bu tajriba

o'zining mavjudligi uchun ma'lum bir jamiyat hayotining o'ziga xos sharoitlari, uning turmush tarzi, mehnati, dunyoqarashi, ijtimoiy munosabatlar va boshqalar. Shu nuqtai nazardan qaraganda, til etnosning o'ziga xos xususiyati, uni organuvchi unsurlardan biri sifatida namoyon bo'ladi. Tilning bu tashkiliy qobiliyati ko'p jihatdan maxsus *etno-lingvistik semantikada namoyon bo'ladi*. Bu an'anaviy va zamonaviy, ham eskirgan, ham yaqinda paydo bo'lgan milliy-madaniy ma'lumotlarning hajmiga, ya'ni etnik guruh o'zlashtirgan va milliy idiomalarning til birliklari ma'nolarida qayd etilgan dunyo haqidagi barcha bilimlarga taalluqlidir. Bunda lingvokulturologiya etnoedem deb atalmish, ya'ni emotsional jihatdan to'yingan va emotsionallashtirgan marosimlar xarakteriga ega bo'ladigan belgilar mazmuniga katta qiziqish bildiradi. Ular orasida nutq odobi shakllarini, maxsus milliy rangdagi appellativlar va onimlarni, ranglarning nomlarini va boshqalarni ajratib ko'rsatish odatiy holdir. Muayyan madaniyat tashuvchilari uchun etnoeidemalar mantiqiy-kontseptual ma'lumotlar va milliy psixologiyani ifodalashning bevosita shakllari o'rnini bosuvchi sifatida juda muhimdir.

Sakkizinchi yo'nalish madaniy ma'lumotlarni etno-tilda saqlash bilan bog'liq. Bu shuni anglatadiki, bunday ma'lumotlar umuman tilga emas, balki uning alohida subillariga beriladi. Shuning uchun bu erda biz etnik ta'limning madaniy tuzilishini u yoki bu tarzda aks ettiruvchi *etno-tilning tuzilishi* haqida gapiramiz. Shu bilan birga, alohida ijtimoiy guruh psixologik jihatdan ma'lum bir jamiyatning boshqa ijtimoiy guruhlariga nisbatan o'zini farqlashga va ularga qarshi turishga intiladi. Til ijtimoiy farqlanishning muhim vositasi sifatida namoyon bo'ladi. Shu nuqtai nazardan, jamiyatda kasbiy jargonlar, dialekt va dialektlarning shakllanishi va faoliyati, tilning milliy variantlari (turli milliy guruhlariga xizmat qiluvchi yagona til variantlari), shuningdek, milliy tilning yaratilishi masalalari, uning so'zlashuv va adabiy yozma shakli. Shu bilan birga, tilning har bir turi, umumiy til turlari bilan bir qatorda, madaniy ma'lumotlarni (jargonning o'ziga xos xususiyatlari, tilning dialektal xususiyatlari, sohadagi milliy variantlarning xususiyatlari) aniqlashning o'ziga xos usullariga ega ekanligi aniqlandi. talaffuz, grammatik vositalar va ayniqsa leksik-semantik farqlar; madaniy ma'lumotlar tilining so'zlashuv va yozma konsolidatsiya shakllarining o'ziga xosligi va boshqalar).

To'qqizinchi yo'nalish idiomalardan foydalangan holda madaniy ma'lumotlarni saqlash va uzatish bilan bog'liq. Tabiiyki, bu birinchi navbatda *idiomaning ishlashiga taalluqlidir*, chunki agar madaniy ma'lumotlar ijtimoiy shartli idioma yordamida saqlangan va uzatilsa, u holda faqat ushbu kodning ishlashi sharoitida. Shu bilan birga, muhim xususiyat shundaki, ma'lum bir jamiyatdagi madaniy ma'lumotlar bir vaqtning o'zida bir nechta etnotilning bir nechta pastki tillari orqali saqlanadi va uzatiladi. Demak, jamiyat turli ijtimoiy guruhlar va idiomalar tizimidan tashkil topgan kommunikativ muhit deb ataladigan muhit doirasida mavjuddir. Ushbu idiomalarning umumiy o'zaro bog'liq ishlashi o'ziga xos lingvomadaniy holatni yaratadi, uning doirasida pirovardida madaniy ma'lumotlarni saqlash va uzatish amalga oshiriladi. Lingvokulturologik holat doirasida ham madaniyatlar, ham tillar darajasida har xil turdagi o'zaro ta'sirlar kuzatiladi. Bir til yoki subtil boshqa til yoki subtilning elementlarini, bir madaniyat yoki submadaniyat boshqa madaniyat yoki submadaniyatning elementlarini o'zlashtiradi. Bu erda o'zaro urug'lantirish

bo'yicha tadqiqotlar qiziqarli bo'ladi. Tilshunoslik darajasida bu tilga kirish va unda ksenizmlarning mavjudligini o'rganishga tegishli: leksik va grammatik qarzarlar, semantik qarzarlar, nogironlar, duragaylar va boshqalar. Bundan tashqari, bu nafaqat lingvistik, balki nutq shakllariga, shuningdek, madaniyatlararo muloqot sharoitida xatti-harakatlar stereotiplariga ham tegishli.

Xulosa o'rnida shu aytmoqchimanki, lingvokulturologiya sohasida biz tomonidan taqdim etilgan tadqiqot yo'nalishlari tizimi til va madaniyat o'rtasidagi munosabatlarning o'ziga xos xususiyatlarini ilmiy tushunishning o'ziga xos usullaridan biridir. Ushbu uslub til va madaniyatning mohiyatini tushunishning semiotik yondashuviga asoslanadi. Shu bilan birga, til o'zining barcha ko'rinishlarida: semiotik kod sifatida, nutq tizimi sifatida va idioma sifatida taqdim etiladi. Madaniyat, o'z navbatida, ijtimoiy muhitda to'plangan ma'lum ma'lumotlar yig'indisi sifatida tushuniladi. Ushbu ma'lumot lingvistik vositalar yordamida fiksatsiya qilinishi, shuningdek, til va nutq yordamida saqlanishi va uzatilishi kerak. Ehtimol, lingvokulturologik o'zaro ta'sirni o'rganish bo'yicha boshqa qarashlar ham mavjud bo'lsa-da, metodologik nuqtai nazardan semiotik yondashuv til va madaniyatning tabiatiga yagona qarashga asoslangan juda muvozanatli usul sifatida namoyon bo'ladi. Agar biz taqdim etgan tadqiqot yo'nalishlarining sxemasi juda ob'ektiv nuqtai nazardan ishlab chiqilgan bo'lsa, u holda zamonaviy madaniy tilshunoslikning qaysi sohalarini afzalroq ekanligiga e'tibor sub'ektiv ravishda qaratilmoqda, bu, albatta, bizning shaxsiy tadqiqot manfaatlarimiz bilan bog'liq ko'rsatmalar.

ADABIYOTLAR:

1. Averintsev S.S. Filologiya // Tilshunoslik. Katta ensiklopedik lug'at / Ch. ed. V.N. Yartseva M.: Buyuk rus entsiklopediyasi, 2000. - S. 544-545.
2. Arutyunova N.D. Til va inson dunyosi. M.: Shk. "Rus madaniyati tillari, 1999. -896s.
3. Barxudarov L.S. Tarjimaning umumiy va xususiy nazariyasi masalalari. M.: "Xalqaro munosabatlar", 1975. - 237b.
4. Bergelson M. Madaniyatlararo muloqot nazariyasi va amaliyoti nuqtai nazaridan ta'lim va ilmiy almashinuvlar yoki Nega stajyor tadqiqotchilar uchun "madaniyat zarbasi" yo'q // Hamkorlik uchun professionallar. Nashr. 2. - M.: "Yanus-K", 1999. - S. 287-290.
5. Bergelson M.B. Madaniyatlararo aloqa asoslari // Madaniyatlararo muloqot: Sat. uch. dasturlari. M., 1998. - S. 24-36
6. Bragina A.A. Mamlakat tili va madaniyatining lug'ati: lug'atni lingvistik va madaniy jihatdan o'rganish. M.: "Rus tili", 1986. - 151s.
7. Budagov R.A. Filologiya va madaniyat. M.: Moskva nashriyoti. un-ta, 1980. - 303s.
8. Budagov R.A. Til va madaniyat. / Muallif: A.A. Bragina, T.Yu. Zagryazkina. M.: Dobrosvet-2000, 2002. - 160-yillar.
9. Vasilenko I.A. Madaniyatlar muloqoti, tsivilizatsiyalar muloqoti // Rossiya Fanlar akademiyasining xabarnomasi. 1996. - T. 66. - 5-son. - S. 394-402.
10. Vasilev S.A. Lingvistik nisbiylik gipotezasini falsafiy tahlil qilish. -Kiev: "Naukova Dumka", 1974. 133p.

11. Vasilyeva G.M. Semantik neologizmlarning milliy va madaniy o'ziga xosligi: tavsifning lingvokulturologik asoslari. Sankt-Peterburg: "Sudarynya", 2001. - 211s.
12. Vezhbitskaya A. So'z boyligi va pragmatika orqali madaniyatlarni taqqoslash / Per. ingliz tilidan. JAHON. Shmelev. M. : Slavyan madaniyati tillari, 2001. - 272p.
13. Vorobyov V.V. Lingvokulturologiya sohasi kontseptsiyasiga (umumiy tamoyillar) // Chet elda rus tili. M., 1991.-5-son. - S. 101-106.
14. Vorobyov V.V. Lingvokulturologiya (nazariya va uslublar). M.: RUDN universiteti nashriyoti, 1997.-331b.
15. Vorobyov V.V. Lingvokulturologiyaning holati to'g'risida // MAPRYAL IX kongressi materiallari, Rossiya olimlarining ma'ruzalari va xabarlar. Bratislava, 1999 yil.
16. Vorobyov V.V. Tilshunoslik va madaniyatshunoslik va lingvokulturologiyada umumiy va xususiy // Madaniyatlar muloqotida so'z va matn. Yubiley kolleksiyasi. -M., 2000 yil.
17. Vorobyov V.V. Lingvokulturologiyaning pragmatik jihatlari // Sotsiopragmatika va chet tillarini o'qitish: Sat. ilmiy tr. M.: MGIMO, 1997. - S.23-29.
18. Gak V.G. Umumjahon lug'at yaratish muammosi (entsiklopedik, madaniy-tarixiy va etnik-lingvistik jihatlar) // Tilning milliy o'ziga xosligi va uning me'yoriy lug'atda aks etishi. M., 1988 yil.
19. Galperin I.R. Tilshunoslik // Chet el tilshunosligida yangilik. Nashr. IX. Tilshunoslik. M., 1980 yil. - S. 416-429.
20. Gachev G.D. Dunyoning milliy tasvirlari: Rossiya va slavyanlar bilan taqqoslaganda Amerika. - M.: Raritet, 1997. 676-yillar.
21. Ermakova O.P. Lug'atdagi semantik jarayonlar // XX asr oxiridagi rus tili (1985-1995). M., 1996.-S. 32-66.
22. Nazariy va amaliy tilshunoslik. 2-son. Til va ijtimoiy muhit. Voronej: VGTU nashriyoti, 2000. S. 60-67. © V.T.Klokov, 2000 yil